

5. Zakharin, S. (2010), "Financial Instruments to Boost Investment and Innovation", *Ekonomika Ukrainy*, no. 12, pp. 267-278.
6. Yastremska, O.M. and Dourtmes, P.O. (2016), "Innovative activity of industrial enterprises: evaluation results", *Biznes Inform*, no. 4, pp. 161–168.
7. State Statistics Service of Ukraine. "Section Science, Technology and Innovation", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (access date February 02, 2019).
8. Moiseenko, I.P. (2014), "Priorities of Sustainable Innovation Development of Ukraine", *Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka. Ekonomichni nauky*. Iss. 9, FOP Sysyn Ya.I., Kamianets-Podilskyi, Ukraine, pp. 68–73.
9. "Sustainable Development Goals: Ukraine. National report of Ukraine", available at: http://www.un.org.ua/images/SDGs_NationalR (access date February 02, 2019).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine "On the Concept of Scientific, Technological and Innovative Development of Ukraine" dated 13.07.1999 № 916-XIV, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/916-14> (access date February 02, 2019).
11. Heiets, V.M. (ed.) (2015), *Innovatsiina Ukraina 2020: natsionalna dopovid* [Innovative Ukraine 2020: National Report], NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 336 p.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2019 р.

УДК 338.24.01
JEL Classification O10; O32

Нікітін Ю.О.,
*д-р техн. наук, завідувач сектору
інновацій і трансферу технологій,*
Мельник М.В.,
молодший науковий співробітник,
Інститут надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ВІДКРИТИМ ІННОВАЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ

Nikitin Yu.O.,
*dr.sc.(techn.), head at the sector of
innovation and transfer technology,*
Melnyk M.V.,
junior research fellow,
Institute for Superhard Materials V. Bakul NAS Ukraine

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF MANAGEMENT OF OPEN INNOVATIVE PROCESS

Постановка проблеми. В умовах глобалізації конкурентоспроможність країни визначається здатністю національної економіки розробляти і впроваджувати інноваційну продукцію та технології, використовуючи інноваційні процеси. Об'єктивна необхідність інноваційного розвитку України обумовлена цим трендом та інтеграцією України у Європейський союз.

Сучасні тенденції показують, що в умовах зростання динаміки змін на ринках отримання конкурентних переваг можливе лише за рахунок швидкої розробки інновацій, що стимулює підприємства по всьому світу змінювати бізнес моделі та організаційно-економічні механізми створення та впровадження інновацій.

Протягом багатьох років компанії покладалися на закриті інновації та закриті лінійні інноваційні процеси, що обмежені у взаємодіях із зовнішнім середовищем. Але сьогодні, в умовах швидких технологічних змін застосування закритого інноваційного процесу може призвести до втрат

конкурентних переваг і, навпаки, відкритий інноваційний процес може сприяти прискореному створенню конкурентних переваг.

В умовах посилення конкуренції більшість наукових організацій та підприємств України змушені переглянути багато аспектів своєї фінансово-господарської діяльності та направити свої погляди на здійснення інноваційної діяльності в інтересах збереження конкурентоспроможності та подальшого розвитку в умовах перехідної економіки.

В сучасних умовах української економіки активізація відкритих інноваційних процесів є вкрай актуальною, не тільки для інноваційних підприємств-лідерів, а й для наукових організацій та підприємств, які тільки починають створювати та впроваджувати різні типи інновацій, і потребують ефективної комерціалізації наукових розробок.

Недостатня теоретична розробленість проблематики відкритих інновацій веде до того, що на практиці при застосуванні інноваційних процесів в наукових організаціях та підприємствах часто приймають необґрунтовані і неефективні рішення, що відбувається, в тому числі, і через відсутність організаційно-економічного механізму управління інноваційним процесом, який забезпечує ефективність та обґрунтованість необхідного рівня взаємодії суб'єктів інноваційного процесу. Тим більш ці проблеми виникають при застосуванні в наукових організацій та підприємствах відкритих інноваційних процесів. Зазначені обставини визначають актуальність і важливість даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наука про інновації, виникнувши вперше в роботах Й. Шумпетера [1], отримала розвиток в напрямку теорії управління інноваційною діяльністю підприємства в працях таких вчених, як: П.Ф. Друкер [2–4], Б. Санто [5], Б. Твісс [6], Е.Б. Аткинсон [7], Р. Барр [8] та інших.

Зазначені автори сформуваали відповідний термінологічний апарат, дали класифікації інновацій, запропонували підходи до вивчення інноваційної діяльності, показали роль інноваційного підприємництва в економіці ринкового типу і його вплив на ефективність виробництва.

Питаннями розвитку визначення сутності механізмів управління підприємством вивчалось багатьма вченими такими, як: Грецак М. Г. [9], Денисенко М. П. [10], Мельник Л. Г. [11], Жданов С. А. [12]. Розвиток сутності організаційно-економічного механізму управління досліджено в роботах таких вчених, як: Довгань Л.Є., Дудукало Г.О. [13], Садеков А.А. [14], Джур О.Є. [15], Баластрик Л.О., Транченко Л.В. [16], Войку І.П. [17], Белова С. А. [18], Головка О.І. [19] та інші.

Питання розвитку визначення сутності та економічних наслідків, що лежать в основі впровадження відкритих інновацій активно досліджувались із точки зору стратегічних, організаційних, поведінкових, юридичних та бізнес-перспектив компаній такими вченими, як Чесборо, Г. [20-22], Смородинська Н. [23], Ранг М., Етскович Г. [24], Музамил М., Шаран Кур [26], Дахландер Л., Ган Д. [27] та інші.

Але більшість досліджень, до теперішнього часу, простежуються за межами вивчення питань управління відкритого інноваційного процесу відкритих інновацій.

Незважаючи на значну кількість публікацій із проблем інновацій та через соціально-економічне значення інновацій для бізнесу та суспільства, поки що не всі її аспекти вивчені глибоко, особливо, що стосується застосування відкритих інновацій.

Незважаючи на значну чисельність наукових робіт, присвячених питанням інноваційної діяльності підприємства, питанням формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємства присвячена незначна кількість наукових робіт, а роботи, присвячені розробці організаційно-економічного механізму управління відкритого інноваційного процесу відсутні.

Постановка завдання. Провести аналіз підходів формування організаційно-економічного механізму управління підприємством, на основі яких розробити організаційно-економічний механізм управління відкритим інноваційним процесом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виняткова роль у формуванні теорії управління інноваційною діяльністю підприємства належить Й. Шумпетеру, який ввів термін «інновація» (нововведення) в науковий обіг, виділив зміст інновації, як: використання нової техніки, технології, ринкового забезпечення виробництва, впровадження продукції з новими властивостями, використання нової сировини, зміни в організації виробництва і його матеріально-технічному забезпеченні, поява нових ринків збуту. Також, Й. Шумпетер запропонував теорію підприємницького прибутку, як сума прибутків від нововведень в економічному процесі, та доводить, що «кількість нововведень при будь-якому стані економіки практично безмежна», ввів цикли економічної інноваційної діяльності та обґрунтував виконання наукових досліджень, як однієї частини інноваційної діяльності. Він не вважав за безумовним розбіжність у часі між отриманням результатів наукових досліджень і їх впровадженням у виробництво, але на практиці велике значення має той факт, чи відбуваються обидва ці процеси одночасно, чи ні. Досліджуючи інноваційний процес з різних точок зору, він надавав великого значення підприємницькій функції шляхом впровадження винаходів [1].

Таким чином, ще Й. Шумпетером було обґрунтовано глибокий зв'язок між підприємництвом, інноваціями, інноваційним процесом та потенційно із інноваційною діяльністю підприємства. Ідеї Й. Шумпетера були пізніше певною мірою розвинені П. Друкером, який підкреслював, що

інноваційність є особливий інструмент підприємництва, застосованого в інноваційному процесі, як цілеспрямованого й організованого пошуку змін, які складають зміст інновації та виділив сім джерел інноваційних ідей, як: несподівана подія, невідповідність між реальністю й уявленням про неї, нововведення, засновані на потреби процесу, раптові зміни в структурі галузі та ринку, демографічні зміни, зміни в сприйняттях і установах, нові знання [2-4]. У більш конкретному плані вивченням проблем інновацій займалися Б. Санто [5], Б. Твісс [6], а обґрунтування необхідності інновацій в умовах індустріального і постіндустріального суспільства було дано у роботах провідних західних економістів Е.Б. Аткінсона [7], Р. Барра [8] та інших.

Згідно існуючих визначень, «механізм управління підприємством» [9-11] є найбільш активною частиною системи управління підприємством, що забезпечує вплив на певні елементи та системи підприємства, стан яких обумовлює результат діяльності підприємства як об'єкту управління [12].

До основних механізмів управління підприємством відносять: організаційні, економічні, структурні, управлінські, адміністративні, інформаційні та інші.

Організаційно-економічний механізм трактують як систему формування цілей і стимулів, які дозволяють перетворити в процесі трудової діяльності рух (динаміку) матеріальних і духовних потреб членів суспільства на рух засобів виробництва і його кінцевих результатів [13].

Аналіз підходів формування організаційно-економічного механізму управління підприємством, представлених різними авторами, дозволив встановити, що структурно організаційно-економічний механізм управління підприємством включає: елементи, системи та механізми.

До елементів організаційно-економічного механізму управління підприємством відносять: суб'єкти; об'єкти управління; етапи використання системи управління; принципи і методи, які забезпечують ефективне управління підприємством [14]. До систем відносять: систему забезпечення, функціональну систему і цільову систему [15]. До механізмів відносять: структурні механізми, інформаційні механізми, механізм організації управління, економічні та мотиваційні механізми [16].

Для формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності запропоновано застосовувати системний і інституційний підходи. Системний підхід передбачає розгляд механізму як цілісної безлічі елементів і сукупності відносин і зв'язків між ними. Інституційний підхід визначає умови формування механізму ефективності інститутів, що стимулюють інноваційну діяльність господарюючих суб'єктів [17].

Проаналізовано форми організаційно-економічного механізму, які характеризуються комплексною структурою та включають: організацію інноваційної діяльності, розвиток підприємництва в науково-технічній сфері, впровадження інновацій у виробництво, планування інноваційної діяльності, фінансування організацій, які беруть участь в інноваційній діяльності, включаючи питання оподаткування і страхування організацій, що створюють і освоюють інновації, ціноутворення на науково-технічну продукцію-завершення НДДКР, інновації та інноваційні проекти [18].

Аналіз сучасних проблем механізму управління інноваційним процесом показав відсутність ефективного ланцюга взаємозв'язку і взаємодії між управлінням на макро-, мезо- та мікроекономічних рівнях, що в сучасних умовах обґрунтовує необхідність розробки нової концептуальної моделі управління інноваційним процесом [19].

Сучасний досвід економічно розвинених країн показав, що прискорення інноваційного розвитку підприємств можливе на основі застосування концепції відкритих інновацій, яка успішно впроваджується в економічну практику розвинених країн світу, в тому числі країнах Європейського Союзу [20-24] та має перспективи до застосування для розвитку інноваційної системи України [25].

Дослідження показують, що впровадження відкритих інновацій включають проблеми та переваги. Так, до проблем, з якими можуть стикатись компанії при впровадженні відкритих інновацій можна віднести наступне [21; 22]:

- труднощі продуктивності стратегічних альянсів;
- значні операційні витрати для пошуку і оцінки зовнішніх партнерів;
- складність отримання доступу до зовнішніх партнерів;
- міркування інтелектуальної власності можуть перешкодити реалізації відкритих інновацій;
- труднощі змін мислення менеджменту підприємства, що глибоко вкоренились;
- захист підприємства від некоректної поведінки партнерів;
- збереження основних активів підприємства від витоку критичних ноу-хау та інформації.

До переваг компаній від впровадження відкритих інновацій можна віднести наступне [22; 23]:

• у співдружності, в цілому, партнери сприяють реалізації більших можливостей для досягнення результатів, які перевершують існуючі;

• ефективне використання науково-технологічного потенціалу наукових організацій та підприємств;

• доведення інноваційної розробки до конкурентоспроможного рівня та в найкоротші терміни просування на ринки;

- пошук партнерів і організацій для сумісної розробки та виробництва нової інноваційної продукції та технологій;

- відкриті інновації можуть принести ресурси, які експлуатуються іншою компанією, особливо враховуючи права інтелектуальної власності.

Для реалізації переваг від впровадження відкритих інновацій та інтернаціоналізації знань партнерів потрібна дисципліна розробки, здатність до навчання, організаційна поведінка співробітників, що підвищує шанси створення та впровадження відкритих інновацій. Встановлено, що неформальні організаційні структури сприяють більше створенню та впровадженню відкритих інновацій, чим жорсткі формальні структури. Поведінка неформальних організаційних структур сприяє створенню успішних відкритих інновацій [26].

Стимулювання впровадження відкритого інноваційного процесу стало можливим за рахунок двох основних чинників [20]:

- зростання кількості та мобільності працівників розумової праці, що ускладнює контроль ідей і досвіду;

- зростаюча доступність приватного венчурного капіталу допомогла комерціалізувати нові ідеї, які були менш корисні в корпоративних дослідних лабораторіях та дозволила фінансувати створення нових компаній.

Таким чином, основні причини необхідності впровадження відкритих інновацій наступні [27]:

- Глобалізація розширила масштаби ринків, що збільшує розподіл праці.
- Має місце вдосконалення таких ринкових інститутів, як права інтелектуальної власності, венчурний капітал, і технологічні стандарти, що дозволило організаціям обмінюватися ідеями.

- Інновації дозволяють використовувати нові способи співпраці і координації з різних географічних відстаней.

- Відкриті інновації відображають соціально-економічні зміни у діяльності професіоналів розумової праці, які прагнуть до портфельної кар'єри, а не мати постійну роботу на весь термін служби у одного роботодавця. Тому компанії повинні адаптувати свій підхід, щоб отримати доступ до талантів, які не прагнуть до прямої виключної зайнятості.

Також, внутрішні слабкі сторони компаній можуть мотивувати до впровадження відкритих інновацій [20; 21].

На основі аналізу сутності, структури організаційно-економічного механізму управління підприємством, принципів відкритих інновацій та відкритого інноваційного процесу запропоновано організаційно-економічний механізм управління відкритим інноваційним процесом, який включає: суб'єктів (учасників) відкритого інноваційного процесу, зовнішню і внутрішню системи відкритого інноваційного процесу та їх елементи (рис. 1).

Суб'єктами (учасниками) організаційно-економічного механізму відкритого інноваційного процесу є: внутрішній суб'єкт, в якості якого виступає інноваційне підприємство, що є ініціатором проведення НДДКР та розробку відкритої інновації спільно із зовнішніми суб'єктами (партнери, користувачі, конкуренти, стейхолдери тощо) за рахунок збалансування їх зовнішніх та внутрішніх можливостей та ресурсів.

Зовнішня система організаційно-економічного механізму відкритого інноваційного процесу включає: цільову підсистему та мережеву підсистему.

Цільова підсистема вивчає зовнішні тенденції та зовнішні виклики споживачів і формує бази даних та цільові установки, завдання щодо створення відкритих інновацій шляхом впровадження відкритого інноваційного процесу.

Мережева підсистема включає: мережеву платформу відкритого інноваційного процесу, мережу внутрішнього суб'єкту (інноваційне підприємство), бази даних та мережі зовнішніх суб'єктів (учасників).

Мережева платформа відкритого інноваційного процесу об'єднує всіх суб'єктів (учасників) відкритого інноваційного процесу та здійснює взаємодію із іншими платформами.

Застосування мережевої платформи у відкритому інноваційному процесі дає можливість більш ефективно здійснювати співпрацю внутрішнього суб'єкту з зовнішніми суб'єктами за рахунок формування ланцюжків доданої вартості, що дозволяє краще інтегрувати партнерів у консорціуми і альянси та здійснювати ефективну координацію етапів підпроцесів відкритого інноваційного процесу.

Внутрішня система організаційно-економічного механізму відкритого інноваційного процесу включає: підсистему дослідження, підсистему демонстрації та підсистему підвищення організаційної ефективності та зрілості.

Підсистема дослідження направлена на формування підпроцесу «зовні в середину» відкритого інноваційного процесу і включає: відбір інноваційних ідей та технологій, розширення кола партнерів та учасників, організацію відкритого співробітництва та організацію залучення фінансів.

Реалізація підпроцесу «зовні в середину» відкритого інноваційного процесу направлена на формування та реалізацію портфелю R&D проектів, в основі яких є іноваційні розробки, розвинутих у проектних концепціях та проектних підходах, реалізації експериментальних досліджень, направлених

на отримання експериментальних доказів концепції інноваційних розробок, та лабораторних перевірок в умовах середовища. В процесі формування портфелю R&D проектів передбачається оцінка: кількості партнерів, зовнішніх учасників; інтенсивності співпраці з кожним партнером і зовнішнім учасником; інноваційного, технологічного і комерційного потенціалу технологічних пропозицій; оцінці результатів лабораторних перевірок в умовах середовища.

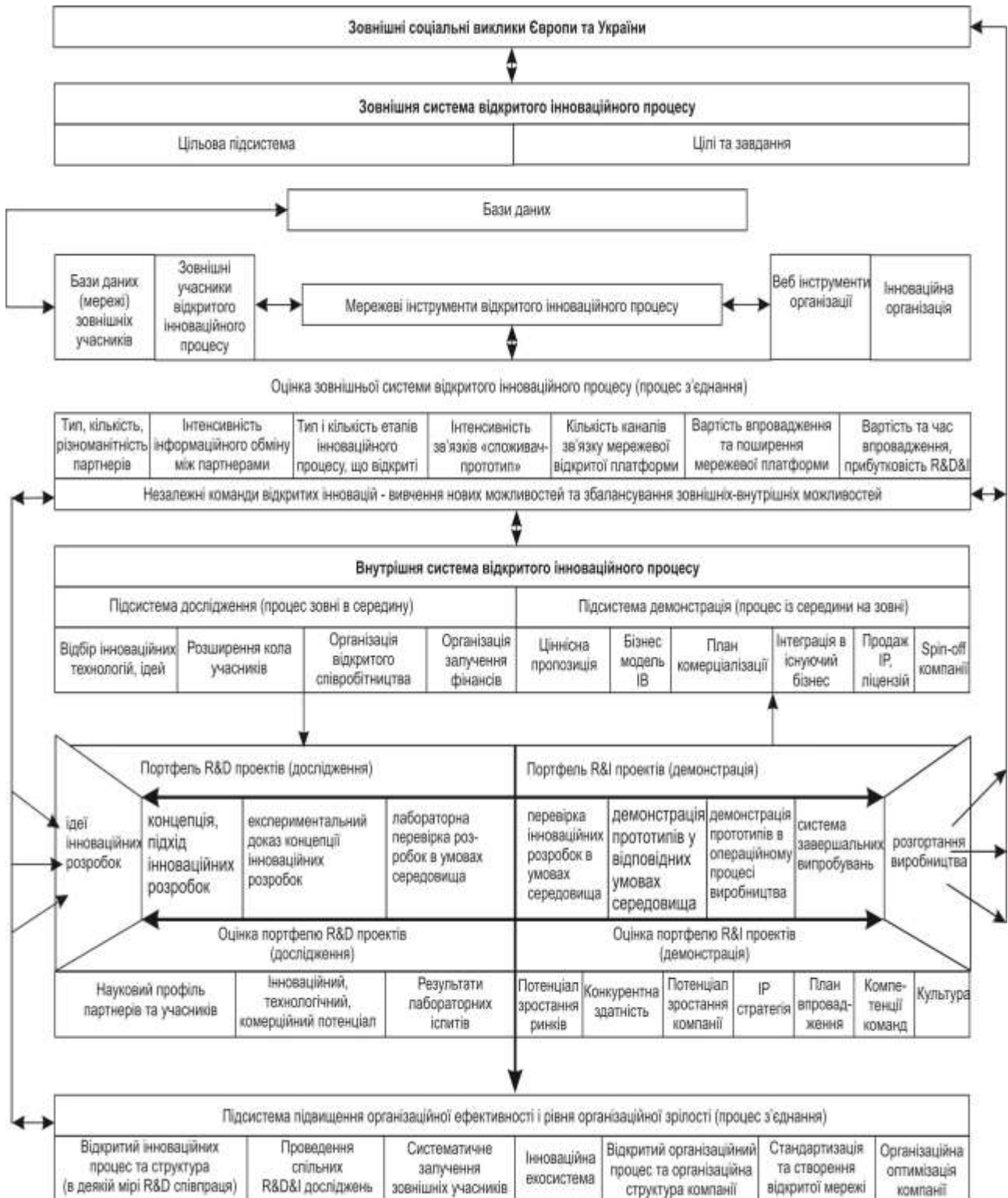

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм відкритого інноваційного процесу
Джерело: розроблено авторами

Підсистема «демонстрація» направлена на формування підпроцесу «зовні в середину» відкритого інноваційного процесу і включає: пропозицію цінності, бізнес модель, план комерціалізації

щодо просування інноваційних розробок на ринки, інтеграції інноваційних розробок у існуючий бізнес, чи продажу ліцензій, чи створення spin-off компаній.

Реалізація підпроцесу «із середини на зовні» відкритого інноваційного процесу направлена на формування портфелю R&D&I проектів, які базуються на створенні прототипів інноваційних розробок, тестуванні прототипів інноваційних розробок у відповідних умовах середовища та операційному процесі виробництва, завершальних випробуваннях, стандартизації виробничих процесів та розгортанні виробництва. В процесі формування портфелю R&D&I проектів передбачається оцінка: потенціалу зростання ринків, конкурентна здатність інноваційних розробок, потенціалу зростання компанії, стратегії управління інтелектуальною власністю, компетенцій персоналу компанії.

Підсистема підвищення організаційної ефективності та організаційної зрілості направлена на реалізацію підпроцесу «з'єднання» відкритого інноваційного процесу і включає: організацію співпраці внутрішнього суб'єкту з зовнішніми суб'єктами шляхом: в деякій мірі, R&D співпраці; проведення окремих спільних R&D&I досліджень; системні спільні R&D&I дослідження; впровадження моделі відкритих інновацій; формування інноваційної організаційної культури, інноваційних екосистем та відкритих організаційних структур.

Всі підсистеми відкритого інноваційного процесу показують, чому необхідно мати повне уявлення про те, як і де відкриті інновації можуть додавати цінність, які вимагаються знання. Все це обґрунтовує необхідність впровадження нових методів управління створення та впровадження інноваційних розробок.

Ефективне управління організаційно-економічним механізмом відкритого інноваційного процесу передбачає подолання внутрішніх перешкод, які можуть висувати вимоги до ширини відкритого інноваційного процесу (кількість партнерів, зовнішніх учасників) та глибини відкритого інноваційного процесу (інтенсивність співпраці з кожним партнером і зовнішнім учасником).

Ефективне управління організаційно-економічним механізмом відкритого інноваційного процесу дозволяє внутрішньому суб'єкту створювати цінність у інноваційних розробках шляхом придбання навичок і знань від партнерів та зовнішніх учасників, доповнюючи внутрішні можливості своєї інноваційної компанії.

Важливим моментом щодо впровадження запропонованого організаційно-економічного механізму управління відкритим інноваційним процесом є необхідність:

- вираховування чинників, що прискорюють та гальмують впровадження відкритого інноваційного процесу;
- підготовки внутрішнього суб'єкту, в якості якого виступає інноваційне підприємство, до застосування відкритого інноваційного процесу.

Чинники, що прискорюють впровадження відкритого інноваційного процесу: наявність знань і ресурсів, науково-освітній потенціал, об'єм ринку, можливість виробляти інноваційні продукти, організаційна здатність переходу до відкритого інноваційного процесу.

До чинників, що гальмують впровадження відкритого інноваційного процесу можна віднести: скорочення державної підтримки і державного фінансування науково-технічних програм, високі ставки по кредитах, відсутність інноваційної інфраструктури та інноваційних екосистем, важкий фінансовий стан наукових організацій, недостатній рівень підготовки кадрового персоналу в сфері інноваційного менеджменту та відкритих інноваційних процесів.

До основних напрямків підготовки внутрішнього суб'єкту, в якості якого виступає інноваційне підприємство, до застосування відкритого інноваційного процесу можливо віднести:

- навчання співробітників щодо розвитку партнерських відносин із партнерами та зовнішніми учасниками, які приносять нові знання, ресурси і нові можливості створення високої доданої вартості;
- проведення організаційних змін щодо процедур узгодження з партнерами нових цінностей, які змушують реагувати на зміни потреб клієнтів;
- впровадження моделі відкритих інновацій, підвищення організаційної ефективності та організаційної зрілості шляхом формування інноваційної культури, інноваційних екосистем, відкритої організаційної структури та реалізації стратегічних консорціумів та альянсів, спираючись на провідних співробітників, інформаційний та організаційний капітал, який відображається у відкритій організаційній структурі.

Також, організаційно-економічний механізм відкритого інноваційного процесу є результатом певних співвідношень внутрішніх і зовнішніх організаційних і економічних елементів, що забезпечують певну послідовність і узгодженість етапів підпроцесів відкритого інноваційного процесу, спрямованого на ефективний метод створення та впровадження інновацій. До важливих елементів відкритого інноваційного процесу слід віднести: мережу, організаційну структуру, підпроцеси, набір ключових показників, систему оцінки ключових показників.

Запропонований організаційно-економічний механізм відкритого інноваційного процесу дозволяє розвивати співробітництво для обміну інформацією, визначення можливостей, спільного створення та впровадження відкритих інновацій, таким чином збільшуючи швидкість розуміння ринку та динаміки ситуації навколишнього середовища, клієнтів, створення вартості, виходу інноваційних розробок на

ринок; знижувати витрати на внутрішню вертикальну інтеграцію та підвищувати організаційну ефективність та організаційну зрілість.

Запропонований організаційно-економічний механізм управління відкритим інноваційним процесом, будучи як внутрішньою, так зовнішньою формами інноваційної діяльності, покликаний забезпечити економічну ефективність за рахунок скоординованої роботи всіх ланок інноваційної компанії, її взаємодії із партнерами, зовнішніми учасниками та здійснює цілеспрямований вплив на відкритий інноваційний процес, встановлюючи зв'язки і відносини між суб'єктами, об'єктами та етапами відкритого інноваційного процесу. Механізм такого впливу пов'язаний з виконанням змістовної сторони етапів підпроцесів відкритого інноваційного процесу, а також конкретних форм їх прояву. Будучи орієнтованим на реалізацію кінцевої мети, організаційно-економічний механізм відкритого інноваційного процесу направлений на забезпечення виконання комплексу робіт і заходів, сукупність яких кількісно і якісно може бути визначено за обсягами і термінами створення та впровадження відкритих інновацій.

Відкритий інноваційний процес дає можливість сканувати широкий спектр доступних технологій або нових змін на ринку. З цих та інших причин організаціям та компаніям вигідно переходити від застосування закритого інноваційного процесу до відкритого інноваційного процесу, який здатний до створення інноваційних продуктів і технологій із високою прибутковістю.

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз підходів формування організаційно-економічного механізму управління підприємством, представлених різними авторами, дозволив встановити, що:

- структурно організаційно-економічний механізм управління підприємством включає: елементи, системи та механізми (до елементів відносять: суб'єкти, об'єкти управління; до систем відносять: систему забезпечення, функціональну систему і цільову систему; до механізмів відносять: структурні механізми, інформаційні механізми, механізм організації управління, економічні та мотиваційні механізми);

- для формування організаційно-економічного механізму можливо застосовувати системний підхід, який передбачає розгляд механізму елементів і сукупності відносин і зв'язків між ними та інституційний підхід, який визначає умови формування інститутів, що стимулюють інноваційну діяльність господарюючих суб'єктів.

Встановлено, що існує широке усвідомлення необхідності впровадження відкритих інновацій та відкритого інноваційного процесу.

Запропоновано організаційно-економічний механізм управління відкритим інноваційним процесом, який включає зовнішню систему із цільовою і мережевою підсистемами та внутрішньою системою із підсистемами: дослідження, демонстрації та підвищення організаційної ефективності та зрілості.

Обґрунтовано, що ефективне застосування запропонованого організаційно-економічного механізму відкритого інноваційного процесу залежить від врахування чинників, що прискорюють та гальмують впровадження відкритого інноваційного процесу та підготовки внутрішнього суб'єкту, в якості якого виступає інноваційне підприємство, до застосування відкритого інноваційного процесу.

Література

1. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Москва: Директмедиа Паблишинг, 2008. 203 с.
2. Друкер Питер Ф. Задачи менеджмента в XXI веке / пер. с англ. Москва: «Вильямс», 2007. 272 с.
3. Друкер Питер Ф. Менеджмент. Вызовы XXI века. Москва: «Манн, Иванов и Фербер», 2012. 256 с.
4. Питер Друкер Питер Ф. Классические работы по менеджменту. Москва: «Альпина Бизнес Букс», 2008. 220 с.
5. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / пер. с венг. Москва: Прогресс, 1990. 295 с.
6. Твисс Б. Управление научно-техническими нововедениями / пер. с англ. Москва: Экономика, 1989. 271 с.
7. Аткинсон Е.Б. Лекции по экономической теории государственного сектора / перевод с англ. Москва: Аспект-пресс., 1995. 832 с.
8. Барр Р. Политическая экономия: в 2-х т.: Т. 1 / пер. с фр. Москва: Междунар. отношения, 1995. 608 с.
9. Грецак М. Г., Гребешкова О. М., Коцюба О. С. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посіб. / за ред. М. Г. Грецака. Київ: КНЕУ, 2001. 228 с.
10. Денисенко М. П. Економіка підприємства: пошук шляхів розвитку: посібник. Київ: МАУП, 2002. 80 с.

11. Мельник Л. Г. Экономика предприятия: учеб. пособие. Сумы: Университетская книга, 2002. 632 с.
12. Жданов С. А. Механизмы экономического управления предприятием: учеб. пособие. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 319 с.
13. Довгань Л. Є., Дудукало Г. О. Формування організаційно-економічного механізму ефективного управління підприємством. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць*. 2012. № 9. С. 253–258.
14. Садеков А. А., Цурик В. В. Управление предприятием в условиях кризиса: монография. Донецк: ДонГУЭТ, 2006. 178 с.
15. Джур О. Є. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління підприємством космічної галузі. *ВІСНИК ЖДТУ*. Сер.: Економічні науки. 2012. № 4 (62). С.290-295.
16. Баластрик Л. О., Транченко Л. В. Проблемы удосконалення організаційно-економічного механізму управління підприємством. *Теоретичні та прикладні питання економіки. Зб. наук. праць*. Вип. 7. Київський університет. 2005. С. 188-195.
17. Войку И. П. Сущность организационно-экономического механизма развития инновационных процессов в сельском хозяйстве. *Вестник Псковского государственного университета*. Сер.: Экономические и технические науки. 2013. № 2. С. 31-34.
18. Белова С. А. Организационно-экономический механизм развития инновационных процессов в отраслях растениеводства: автореф. ... дис. канд. экон. наук: 08.00.05. Москва, 2011. 20 с.
19. Головки О. И. Организационно-экономический механизм обеспечения инновационного развития организаций. *Экономические науки*. Сер.: Экономика и управление народным хозяйством. 2016. 4(137). С. 92-94.
20. Chesbrough H. Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology. Harvard Business School Press, 2003. 336 p.
21. Чесборо Г. Открытые инновации: создание прибыльных технологий / пер. с англ. Москва: Поколение, 2007. 336 с.
22. Чесборо, Г. Открытые бизнес модели. IP менеджмент / пер. с англ. Москва: Поколение, 2008. 352 с.
23. Смородинская Н. Тройная спираль как новая матрица экономических систем. *Инновации*. 2011. № 4 (150). С. 66-78.
24. Ranga, M. Etzkowitz Henry. Triple Helix systems: an analytical framework for innovation policy and practice in the Knowledge Society. *Industry and Higher Education*. 2013. № 27(4). P. 237-262.
25. Nikitin, Y., Melnik, M. Development of innovation evolution and open innovation process model of scientific organizations and enterprises of Ukraine. *Технологічний аудит та резерви виробництва*. № 3/5(35), 2017. P. 38-43.
26. Muzamil Naqshbandi M., Sharan Kaur. A study of Organizational Citizenship Behaviours, Organizational Structures and Open Innovation. *International Journal of Business and Social Science*. Vol. 2. No. 6; April 2011. P. 182-193.
27. Dahlander L., Gann D.M. (2010) How open is innovation? *Research Policy*. Vol. 39. P. 699-709.

References

1. Schumpeter, J.A. (2008), *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya* [Theory of economic development], textbook, Directmedia Publishing, Moscow, Russia, 203 p.
2. Drucker, Peter F. (2007), *Zadachi menedzhmenta v XXI veke* [Tasks of management in the XXI century], Translated from English, textbook, Vilyams, Moscow, Russia, 272 p.
3. Drucker, Peter F. (2012), *Menedzhment. Vyzovy XXI veka* [Management. Challenges of the XXI century], Mann, Ivanov i Ferber, Moscow, Russia, 256 p.
4. Drucker, Peter F (2008), *Klassicheskiye raboty po menedzhmentu* [Classic management work], Alpina Biznes Buks, Moscow, Russia, 220 p.
5. Santo, B. (1990), *Innovatsiya kak sredstvo ekonomicheskogo razvitiya* [Innovation as a means of economic development], Translated from Hungarian, Progress, Moscow, Russia, 295 p.
6. Twiss, B. (1989), *Upravleniye nauchno-tekhnicheskimi novovedeniyami* [Management of scientific and technical innovations], Translated from English, Ekonomika, Moscow, Russia, 271 p.
7. Atkinson, E.B., (1995), *Lektsii po ekonomicheskoy teorii gosudarstvennogo sektora* [Lectures on the economic theory of the public sector], Translated from English, Aspekt-press, Moscow, Russia, 832 p.
8. Barr, R. (1995), *Politicheskaya ekonomiya* [Political Economy], Translated from French, Vol. 1, Mezhdunarodnyye otnosheniya, Moscow, Russia, 608 p.
9. Hreshchak, M.H., Hrebeshkova, O.M. and Kotsiuba, O.S. (2001), *Vnutrishnii ekonomichnyi mekhanizm pidpriemstva* [Internal economic mechanism of the enterprise], edited by M. H. Hreshchak, KNEU, Kyiv, Ukraine, 228 p.
10. Denysenko, M.P. (2002), *Ekonomika pidpriemstva: poshuk shliakhiv rozvytku* [Enterprise economy: search for development paths], MAUP, Kyiv, Ukraine, 80 p.

11. Melnik, L.G. (2002), *Ekonomika predpriyatiya* [Enterprise economics], textbook, Universitetskaya kniga, Sumy, Ukraine, 632 p.
12. Zhdanov, S.A. (2002), *Mekhanizmy ekonomicheskogo upravleniya predpriyatiyem* [Mechanisms of economic enterprise management], textbook, UNITI-DANA, Moscow, Russia, 319 p.
13. Dovhan, L.Ye. and Dudukalo, H.O. (2012), "Formation of organizational and economic mechanism of effective enterprise management", *Ekonomichnyi visnyk NTUU «KPI»*, no. 9, pp. 253-258.
14. Sadekov, A.A. and Tsurik, V.V. (2006), *Upravleniye predpriyatiyem v usloviyakh krizisa* [Enterprise management in a crisis], monograph, DonGUET, Donetsk, Ukraine, 178 p.
15. Dzhur, O.Ye. (2012), "Improvement of the organizational and economic mechanism of management of the space industry enterprise", *VIISNYK ZhDTU*, Ser.: Ekonomichni nauky, no. 4(62), pp. 290-295.
16. Balastryk, L.O. and Tranchenko, L.V. (2005), "Problems of improvement of organizational and economic mechanism of enterprise management", *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, Kyivskiy universytet, iss. 7, pp. 188-195.
17. Voyku I.P. (2013), "The essence of the organizational and economic mechanism for the development of innovative processes in agriculture", *Vestnik Pskovskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Ekonomicheskkiye i tekhnicheskkiye nauki*, no. 2, pp. 31-34.
18. Belova, S.A. (2011), "Organizational and economic mechanism for the development of innovation processes in the crop industry", Thesis abstract for Cand. Sc. (Econ.), 08.00.05, State Scientific Institution All-Russian Scientific Research Institute of Agricultural Economics Russian Agricultural Academy, Moscow, Russia, 20 p.
19. Golovko, O.I. (2016), "Organizational and economic mechanism for ensuring the innovative development of organizations", *Ekonomicheskkiye nauki*. Ser.: Ekonomika i upravleniye narodnym khazyaystvom, Vol. 4(137), pp.92-94.
20. Chesbrough, H. (2003), *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*, textbook, Harvard Business School Press, Boston, Massachusetts, USA, 336 p.
21. Chesbrough, H. (2007), *Otkrytyye innovatsii: sozdaniye pribyl'nykh tekhnologiy* [Open Innovation: Creating Profitable Technologies], Translated from English, Pokoleniye, Moscow, Russia, 336 p.
22. Chesbrough, H. (2008), *Otkrytyye biznes modeli. IP menedzhment* [Open business models. IP management], Translated from English, Pokoleniye, Moscow, Russia, 352 p.
23. Smorodinskaya, N. (2011), "The Triple Helix as a New Matrix of Economic Systems", *Innovatsii*, Vol. 4 (150). pp. 66-78.
24. Ranga, M., Henry, Etzkowitz (2013), "Triple Helix systems: an analytical framework for innovation policy and practice in the Knowledge Society", *Industry and Higher Education*, Vol. 27(4), pp. 237-262.
25. Nikitin, Yu. and Melnik, M. (2017), "Development of innovation evolution and open innovation process model of scientific organizations and enterprises of Ukraine", *Tekhnolohichni audyt ta rezervy vyrobnytstva*, Vol. 3/5(35), pp.38-43.
26. Naqshbandi, Muzamil M. and Kaur, Sharan (2011), "A study of Organizational Citizenship Behaviours, Organizational Structures and Open Innovation", *International Journal of Business and Social Science*, Vol. 2, no. 6, pp.182-193.
27. Dahlander, L. and Gann, D.M. (2010) How open is innovation? *Research Policy*, Vol. 39, pp. 699-709.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2019р.